

Brussel, 8 juli 2015  
(OR. en)

---

---

**Interinstitutioneel dossier:  
2013/0309 (COD)**

---

---

**10409/1/15  
REV 1**

**TELECOM 157  
COMPET 324  
MI 430  
CONSOM 119  
CODEC 963**

**NOTA**

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| van:         | het secretariaat-generaal van de Raad                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| aan:         | het Comité van permanente vertegenwoordigers                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Nr. Comdoc.: | 13555/13 TELECOM 232 COMPET 646 MI 753 CONSOM 161<br>CODEC 2000                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Betreft:     | Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van maatregelen inzake de Europese interne markt voor elektronische communicatie en om een connectief continent tot stand te brengen alsmede tot wijziging van Richtlijnen 2002/20/EG, 2002/21/EG en 2002/22/EG en Verordeningen (EG) nr. 1211/2009 en (EU) nr. 531/2012<br>- Bespreking van de definitieve compromistekst met het oog op een akkoord |

Hierbij gaat voor de delegaties de definitieve compromistekst van het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van maatregelen inzake de Europese interne markt voor elektronische communicatie en om een connectief continent tot stand te brengen, alsmede tot wijziging van Richtlijnen 2002/20/EG, 2002/21/EG en 2002/22/EG en Verordeningen (EG) nr. 1211/2009 en (EU) nr. 531/2012, met het oog op goedkeuring door het Coreper op 8 juli 2015.

Voorstel voor een

**VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD**

tot vaststelling van maatregelen betreffende het open internet en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 531/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2012 betreffende roaming op openbare mobielecommunicatienetwerken binnen de Unie

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 114,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité<sup>1</sup>,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's<sup>2</sup>,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

---

<sup>1</sup> PB C , , blz -

<sup>2</sup> PB C , , blz -

- (1) Bij deze verordening worden gemeenschappelijke regels vastgesteld ***om de gelijke en niet-discriminerende behandeling van het verkeer bij het verlenen van internettoegangs-diensten, alsmede de rechten van eindgebruikers te waarborgen. Met deze verordening wordt niet alleen beoogd de eindgebruikers te beschermen, maar tevens de ononderbroken werking van het internetecosysteem als motor van innovatie te waarborgen.*** Hervormingen op het gebied van roaming moeten de eindgebruikers het vertrouwen geven om verbonden te blijven wanneer zij binnen de Unie reizen, en moeten na verloop van tijd een stimulans vormen voor convergerende prijs- en andere voorwaarden binnen de Unie.
- (2) De maatregelen in deze verordening zijn conform het beginsel van technologische neutraliteit; dat wil zeggen dat zij geen regels opleggen noch discrimineren ten gunste van het gebruik van een bepaald soort technologie.
- (3) De afgelopen decennia heeft het internet zich ontwikkeld tot een open platform voor innovatie met lage drempels voor eindgebruikers, aanbieders van inhoud en toepassingen en aanbieders van internetdiensten. Het bestaande regelgevingskader is gericht op de bevordering van de mogelijkheden voor eindgebruikers om toegang te verkrijgen tot informatie en deze informatie te delen en toepassingen en diensten van hun keuze te gebruiken. Een groot aantal eindgebruikers heeft evenwel af te rekenen met verkeersbeheerpraktijken die specifieke toepassingen blokkeren of vertragen. Deze trends vereisen gemeenschappelijke regels op EU-niveau om het open karakter van het internet te waarborgen en om fragmentatie van de eengemaakte markt als gevolg van uiteenlopende maatregelen van afzonderlijke lidstaten te voorkomen.

- (4) Eindgebruikers moeten het recht hebben om toegang te krijgen tot informatie en inhoud en deze te delen, en zonder discriminatie toepassingen en diensten te gebruiken en aan te bieden, via hun internettoegangsdienst. De uitoefening van dit recht laat het recht van de Unie of het nationale recht, dat in overeenstemming is met het recht van de Unie, betreffende de rechtmatigheid van de inhoud, diensten of toepassingen onverlet. Met deze verordening wordt evenwel niet beoogd de rechtmatigheid van de informatie, inhoud, toepassingen of diensten, noch de daarmee verband houdende procedures, voorschriften en waarborgen te reguleren. Aldus blijven deze aangelegenheden onderworpen aan de wetgeving van de Unie of de nationale wetgeving, die in overeenstemming is met het recht van de Unie, waaronder de maatregelen ter uitvoering daarvan (bijvoorbeeld rechterlijke uitspraken, administratieve besluiten of andere maatregelen ter uitvoering of toepassing van die wetgeving of ter waarborging van de naleving ervan ). [...]
- (5) De eindgebruikers moet met het oog op toegang tot het internet een vrije keuze worden geboden uitverscheidene soorten eindapparatuur (**als** gedefinieerd in Richtlijn 2008/63/EG betreffende de mededinging op de markten van telecommunicatie-eindapparatuur). Aanbieders van internettoegangsdiensten mogen wat het gebruik van op het net aan te sluiten eindapparatuur betreft geen beperkingen opleggen buiten die welke in overeenstemming met het Unierecht door de fabrikanten of distributeurs van eindapparatuur worden opgelegd.

- (6) Een internettoegangsdienst is een openbare elektronische communicatiedienst die toegang biedt tot het internet, en in beginsel tot alle eindpunten van het internet, ongeacht de door de eindgebruiker gebruikte netwerktechnologie en eindapparatuur. Het is evenwel mogelijk dat bepaalde eindpunten van het internet om redenen waarop de aanbieders van internettoegangsdiensten geen invloed hebben, niet altijd toegankelijk zijn [...]. Derhalve wordt een aanbieder geacht aan zijn verplichting in verband met het aanbieden van een internettoegangsdienst in de zin van deze verordening te hebben voldaan wanneer die dienst connectiviteit biedt met vrijwel alle eindpunten van het internet. De aanbieders van internettoegangsdiensten mogen de connectiviteit met de toegankelijke eindpunten van het internet bijgevolg niet beperken.
- (7) Met het oog op de uitoefening van hun in artikel 3, lid 1, genoemde rechten moet de eindgebruikers de vrijheid worden geboden met de aanbieders van internettoegangsdiensten overeenkomsten te sluiten over tarieven, met vermelding van specifieke datavolumes en snelheden van de internettoegangsdienst. Deze overeenkomsten, alsook de commerciële praktijken van de aanbieders van internettoegangsdiensten, mogen de uitoefening van de in artikel 3, lid 1, genoemde rechten niet inperken en aldus de bepalingen van deze verordening betreffende het waarborgen van internettoegang omzeilen. De nationale regelgevende instanties dient te bevoegdheid te worden verleend op te treden tegen overeenkomsten of commerciële praktijken die wegens hun omvang tot een feitelijke beperking van de keuzemogelijkheden van de eindgebruikers leiden. Daartoe dient bij het beoordelen van overeenkomsten en commerciële praktijken rekening te worden gehouden met **onder meer** de respectieve marktposities van de betrokken aanbieders van internettoegangsdiensten en de inhoud, de diensten en de toepassingen. [...] De **nationale regelgevende instanties en andere** bevoegde autoriteiten moet, als onderdeel van hun toezichts- en handhavingsfunctie, de verplichting worden opgelegd op te treden indien overeenkomsten of commerciële praktijken de essentie van dit recht zouden ondermijnen.

- (7a) Bij het aanbieden van de internettoegangsdiensten moet alle verkeer gelijk worden behandeld, zonder discriminatie, beperking of inmenging, ongeacht de afzender, ontvanger, inhoud, apparatuur, dienst of toepassing. Volgens de **algemene beginselen van het Unierecht** en de vaste rechtspraak mogen vergelijkbare situaties niet verschillend worden behandeld en mogen verschillende situaties niet op dezelfde wijze worden behandeld, tenzij een dergelijke behandeling objectief gerechtvaardigd is.
- (8) De doelstelling redelijk verkeersbeheer bestaat erin bij te dragen tot een efficiënt gebruik van netwerkmiddelen en een optimalisering van de algehele doorgiftekwaliteit, in verhouding tot de **voorschriften inzake objectief verschillende technische kwaliteit van de dienstverlening** in de **specifieke categorieën verkeer, en bijgevolg** van de doorgegeven inhoud, diensten en toepassingen. De door de aanbieders van internettoegangsdiensten toegepaste redelijke verkeersbeheersmaatregelen moeten transparant, evenredig, en niet-discriminerend zijn en mogen **niet ingegeven zijn door commerciële overwegingen** [...]. Het voorschrift volgens hetwelk verkeersbeheersmaatregelen niet-discriminerend moeten zijn, belet niet dat aanbieders van internettoegangsdiensten, met het oog op de optimalisering van de algehele doorgiftekwaliteit, verkeersbeheersmaatregelen toepassen die een onderscheid maken tussen verschillende categorieën verkeer. Dergelijke differentiëringen mogen, teneinde de algehele kwaliteit en de ervaring van de gebruikers te optimaliseren, alleen worden toegestaan op basis van de voorschriften inzake de objectieve technische kwaliteit van de dienstverlening in de verschillende categorieën verkeer (bijvoorbeeld wat betreft latentietijd ("latency"), variatie in vertraging ("jitter"), pakketverlies en bandbreedte), doch niet op basis van commerciële overwegingen. Dergelijke differentiërende verkeersbeheersmaatregelen moeten in verhouding staan tot de doelstelling de algehele kwaliteit te optimaliseren, en moeten gelijkwaardig verkeer gelijk behandelen. Verkeersbeheersmaatregelen mogen niet langer dan nodig is in stand worden gehouden.

- (8aa) Redelijk verkeersbeheer vergt geen technieken waarmee de **specifieke** inhoud van het gegevensverkeer **dat via de internettoegangsdiens** loopt, gecontroleerd wordt.
- (8a) Verkeersbeheersmaatregelen die verder gaan dan dergelijke redelijke differentiërende verkeersbeheersmaatregelen doordat zij specifieke inhoud, toepassingen of diensten, of specifieke categorieën inhoud, toepassingen of diensten blokkeren, vertragen, beperken, ermee interfereren, wijzigen, degraderen of daartussen discrimineren, moeten worden verboden, behoudens de in deze verordening opgenomen gerechtvaardigde en nader omschreven uitzonderingen. Deze uitzonderingen moeten worden onderworpen aan strikte interpretatie- en evenredigheidsvoorschriften. **Specifieke** inhoud, diensten en toepassingen alsmede de **specifieke** categorieën daarvan moeten worden beschermd wegens de negatieve gevolgen **van het blokkeren of andere niet onder de gerechtvaardigde uitzonderingen vallende beperkende maatregelen** voor de keuzemogelijkheden van de eindgebruiker en voor innovatie. Voorschriften tegen het wijzigen van inhoud, diensten of toepassingen hebben betrekking op een wijziging van de inhoud van de communicatie, maar houden geen verbod in van niet-discriminerende datacompressietechnieken die de omvang van een gegevensbestand verkleinen zonder op enigerlei wijze de inhoud te wijzigen. Deze compressie maakt een efficiënter gebruik van de schaarse middelen mogelijk en dient het belang van de eindgebruikers, doordat zij de datavolumes verkleint, de snelheid verhoogt en de ervaring met het gebruik van de desbetreffende inhoud, diensten of toepassingen verbetert.
- (8b) Verkeersbeheersmaatregelen die verder gaan dan de bovenbedoelde redelijke verkeersbeheersmaatregelen mogen alleen indien nodig en zo lang als nodig worden toegepast om te voldoen aan de in artikel 3, lid 3, onder a) tot en met c), genoemde voorwaarden om als gerechtvaardigde uitzondering te gelden.

- (9) Aanbieders van internettoegangsdiensten kunnen onder de Uniewetgeving of de nationale wetgeving vallen (bijvoorbeeld de Uniewetgeving of de nationale wetgeving met betrekking tot de rechtmatigheid van de inhoud, toepassingen of diensten, of wetgeving in verband met de openbare veiligheid), zulks in overeenstemming met het Unierecht, **daaronder begrepen het strafrecht, dat bijvoorbeeld eist dat specifieke inhoud, toepassingen of diensten geblokkeerd worden**, of vallen onder maatregelen waarbij deze wetgeving wordt uitgevoerd of toegepast, in overeenstemming met het Unierecht, zoals algemeen toepasselijke nationale maatregelen, rechterlijke uitspraken, besluiten van met de desbetreffende bevoegdheden beklede overheidsinstanties, of andere maatregelen om te zorgen voor de naleving van dergelijke (bijvoorbeeld de verplichting zich te conformeren aan rechterlijke uitspraken of uitspraken van overheidsinstanties waarbij de blokkering van onwettige inhoud wordt opgelegd). Het voorschrift dat voldaan moet worden aan het Unierecht houdt verband met onder meer de naleving van de voorschriften van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie in verband met beperkingen van de fundamentele rechten en vrijheden. **Zoals in Richtlijn 2009/140/EG is gesteld, mogen maatregelen die de fundamentele rechten en vrijheden kunnen beperken, derhalve alleen worden opgelegd indien zij passend, evenredig en noodzakelijk zijn in een democratische samenleving en moeten zij worden uitgevoerd met inachtneming van adequate procedurele waarborgen overeenkomstig het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, waaronder doeltreffende rechtsbescherming en eerlijke rechtsbedeling.**
- (9aa) Verkeersbeheersmaatregelen **die verder gaan dan de bovenbedoelde redelijke verkeersbeheersmaatregelen kunnen** ook **gerechtvaardigd zijn wanneer zij worden aangewend** ter bescherming van de integriteit **en de veiligheid** van het netwerk, bijvoorbeeld met het oog op het voorkomen van cyberaanvallen via de verspreiding van kwaadaardige software of diefstal van de identiteit van eindgebruikers door middel van spionagesoftware.

- (9a) **Maatregelen die verder gaan dan de bovenbedoelde** redelijke verkeersbeheersmaatregelen kunnen **ook** noodzakelijk zijn voor het voorkomen van nakende netwerkcongestie, dit wil zeggen situaties waarin de congestie op het punt staat zich voor te doen, alsook voor het beperken van de gevolgen van netwerkcongestie, op voorwaarde dat de netwerkcongestie slechts tijdelijk is of zich slechts in uitzonderlijke omstandigheden voordoet. **Het evenredigheidsbeginsel vereist dat gelijkwaardige soorten verkeer gelijk worden behandeld in de op deze uitzondering gebaseerde verkeersbeheersmaatregelen.** Met tijdelijke congestie worden specifieke situaties van korte duur bedoeld, wanneer zich een plotselinge toename van het aantal gebruikers bovenop de reguliere gebruikers of een plotselinge toename van de vraag naar een specifieke inhoud of dienst voordoet die de transmissiecapaciteit van sommige elementen van het netwerk te boven kan gaan en de rest van het netwerk minder reactief kan maken. Tijdelijke congestie kan zich met name voordoen in mobiele netwerken, die onderworpen zijn aan meer variabele omstandigheden, zoals fysieke obstakels, slechtere binnenontvangst of een wisselend aantal actieve gebruikers die zich verplaatsen. Het valt te voorspellen dat een dergelijke tijdelijke congestie zich van tijd tot tijd op bepaalde punten in het netwerk zal voordoen - derwijze dat deze congestie niet als uitzonderlijk kan worden beschouwd, zonder dat zij zich zo frequent of gedurende zulke lange periodes voordoet dat een capaciteitsuitbreiding economisch gerechtvaardigd zou zijn. Uitzonderlijke congestie moet in die zin worden opgevat dat het onvoorspelbare en onvermijdelijke situaties van congestie betreft, in zowel mobiele als vaste netwerken. Deze situaties kunnen worden veroorzaakt door bijvoorbeeld een technisch falen, zoals niet-beschikbaarheid van de dienst wegens gebroken kabels of andere infrastructuurelementen, onverwachte veranderingen in de routing van het verkeer of grote toenames van het netwerkverkeer door noodsituaties of andere situaties waarop de aanbieders van internettoegangsdiensten geen invloed hebben. Dergelijke congestieproblemen zullen zich naar alle waarschijnlijkheid niet frequent voordoen, maar kunnen ernstig zijn en zijn niet per definitie van korte duur. De noodzaak verkeersbeheersmaatregelen toe te passen die verder gaan dan de **bovenvermelde** redelijke maatregelen om de effecten van de tijdelijke of uitzonderlijke netwerkcongestie te voorkomen of te beperken, mag de aanbieders niet de mogelijkheid geven tot het omzeilen van het algemene verbod specifieke inhoud, toepassingen of diensten, of **bepaalde categorieën daarvan**, te blokkeren, te vertragen, te wijzigen, te degraderen of daartussen te discrimineren. Recurrente en langduriger netwerkcongestie die noch uitzonderlijk, noch tijdelijk van aard is, mag niet onder een dergelijke uitzondering vallen en moet veeleer door een uitbreiding van de netwerkcapaciteit worden opgevangen.

(10) [...]

- (11) Aanbieders van inhoud, toepassingen en diensten willen in de mogelijkheid worden gesteld andere elektronische communicatiediensten dan internettoegangsdiensten aan te bieden die moeten beantwoorden aan een specifiek kwaliteitsniveau, ***dat niet door de internettoegangsdienst wordt gewaarborgd***. Dergelijke specifieke kwaliteitsniveaus zijn bijvoorbeeld nodig voor sommige diensten van algemeen belang of voor sommige nieuwe diensten zoals M2M-communicatie (machine-to-machine). Het moet aanbieders van elektronische communicatie aan het publiek, met inbegrip van aanbieders van internettoegangsdiensten, en aanbieders van inhoud, toepassingen en diensten derhalve vrij staan om naast internettoegangsdiensten andere diensten aan te bieden die geoptimaliseerd zijn ***voor*** specifieke inhoud, toepassingen of diensten, of een combinatie daarvan, ***indien de optimalisatie nodig is om te voldoen aan specifieke kwaliteitseisen voor inhoud, toepassingen of diensten. De nationale regelgevende instantie moet onderzoeken of en in hoeverre deze optimalisering objectief noodzakelijk is om een of meer specifieke en cruciale kenmerken van de inhoud, toepassing of dienst te waarborgen en de eindgebruikers een overeenkomstige kwaliteitsgarantie te bieden, eerder dan algemeen voorrang te geven aan vergelijkbare inhoud, toepassingen of diensten die via de internettoegangsdienst beschikbaar zijn en aldus de op de internettoegangsdienst toepasselijke bepalingen inzake verkeersbeheer te omzeilen.***

(11a) Om te vermijden dat de verlening van dergelijke diensten een negatief effect heeft op de beschikbaarheid of **algemene** kwaliteit van internettoegangsdiensten **voor eindgebruikers**, [...] dient er voor voldoende capaciteit te worden gezorgd. Aanbieders van elektronische communicatie aan het publiek, met inbegrip van aanbieders van internettoegangsdiensten, mogen die diensten dan ook uitsluitend aanbieden of desbetreffende overeenkomsten met aanbieders van inhoud, toepassingen of diensten sluiten, indien de netwerkcapaciteit groot genoeg is om die diensten ter aanvulling op verleende internettoegangsdiensten aan te bieden. De bepalingen van artikel 3 betreffende het open internet mogen niet worden omzeild door andere diensten die kunnen worden gebruikt of aangeboden ter vervanging voor internettoegangsdiensten. Het loutere feit dat bedrijfsdiensten, zoals virtuele particuliere netwerken, ook toegang tot het internet kunnen verlenen, mag echter niet worden beschouwd als een vervanging van de internettoegangsdienst, mits die **verlening van** toegang tot het internet **door een aanbieder van elektronische communicatie aan het publiek** strookt met artikel 3, leden 1 tot en met 4, van deze verordening en dus niet kan worden beschouwd als een omzeiling van die regels. De verlening van die [...] **andere diensten dan internettoegangsdiensten** [...] mag **geen afbreuk doen aan** de beschikbaarheid en algemene kwaliteit van de internettoegangsdiensten voor eindgebruikers [...]. **In mobiele netwerken zijn verkeersvolumes in een bepaalde radiocel moeilijker te voorspellen doordat het aantal actieve eindgebruikers varieert. Om die reden kan in onvoorziene omstandigheden de kwaliteit van internettoegangsdiensten voor eindgebruikers worden beïnvloed. In mobiele netwerken wordt de algemene kwaliteit van internettoegangsdiensten voor eindgebruikers niet geacht te verslechteren, indien het totale negatieve effect van andere diensten dan internettoegangsdiensten onvermijdelijk, minimaal en beperkt in de tijd is.** Nationale regelgevende instanties dienen ervoor te zorgen dat aanbieders van elektronische communicatie aan het publiek voldoen aan dit voorschrift, als opgenomen in artikel 4. In dit verband dienen nationale regelgevende instanties het effect op de beschikbaarheid en de **algemene** kwaliteit van de internettoegangsdiensten te beoordelen door onder meer een analyse te maken van kwaliteitsparameters (wachttijden ("latency"), variatie in vertraging ("jitter"), pakketverlies, enz.), niveaus en gevolgen van netwerkcongestie, reële snelheden versus geadverteerde snelheden, prestaties van de internettoegangsdiensten in vergelijking met andere diensten dan internettoegangsdiensten, en kwaliteit zoals ervaren door eindgebruikers.

- (12) Nationale regelgevende instanties spelen een essentiële rol in het waarborgen dat eindgebruikers ***hun rechten als bedoeld in artikel 3, lid 1***, daadwerkelijk kunnen uitoefenen ***en dat de voorschriften van artikel 3 worden nageleefd***.[...] Daartoe dienen nationale regelgevende instanties toezicht- en rapportageverplichtingen te hebben en dienen zij te verzekeren dat aanbieders van elektronische communicatie aan het publiek, ***ook aanbieders van internettoegangsdiensten***, hun verplichtingen ***uit hoofde van artikel 3*** nakomen. ***Het betreft onder meer de verplichting*** om te zorgen voor voldoende netwerkcapaciteit voor het verlenen van niet-discriminerende internettoegangsdiensten van hoge kwaliteit, waarvan ***de algemene kwaliteit niet mag verslechteren door*** het verlenen van ***andere diensten dan internettoegangsdiensten***, met een specifiek niveau van kwaliteit. [...] [...] [...] Nationale regelgevende instanties dienen [...] ook de bevoegdheid te hebben om aanbieders van elektronische communicatie aan het publiek gezamenlijk of individueel ***technische kenmerken***, minimale vereisten inzake dienstverleningskwaliteit ***en andere passende maatregelen*** op te leggen, indien dat nodig is om ***de naleving van artikel 3 te waarborgen*** of ***om*** een verslechtering van de ***algemene*** kwaliteit van de internettoegangsdiensten voor [...] eindgebruikers te voorkomen. Daarbij dienen nationale regelgevende instanties zoveel mogelijk rekening te houden met de desbetreffende richtsnoeren van het Berec.

*(12a) De bepalingen betreffende het waarborgen van openinternettoegang dienen te worden aangevuld met doeltreffende bepalingen betreffende eindgebruikers, die nader ingaan op kwesties die specifiek verband houden met internettoegangsdiensten en eindgebruikers in staat stellen weloverwogen keuzes te maken. Die bepalingen dienen van toepassing te zijn in aanvulling op de toepasselijke bepalingen van Richtlijn 2002/22/EG, als gewijzigd, en de lidstaten kunnen verdergaande maatregelen vaststellen of handhaven. Aanbieders van internettoegangsdiensten dienen de eindgebruikers duidelijk te informeren over de manier waarop toegepaste verkeersbeheerspraktijken van invloed kunnen zijn op de kwaliteit van de internettoegangsdiensten, de persoonlijke levenssfeer van de eindgebruikers en de bescherming van persoonsgegevens, over het mogelijke effect van andere diensten dan internettoegangsdiensten waarop zij zich abonneren, en over de kwaliteit en de beschikbaarheid van hun respectieve internettoegangsdiensten. Om eindgebruikers in dergelijke scenario's weerbaar te maken, dienen aanbieders van internettoegangsdiensten de eindgebruikers, middels opnemings in de overeenkomst, op de hoogte te stellen van de snelheid die zij realistisch gezien kunnen leveren. Onder normaal beschikbare snelheid kan worden verstaan de snelheid die een consument meestal kan verwachten wanneer hij toegang zoekt tot de dienst. Aanbieders van internettoegangsdiensten dienen de eindgebruikers ook te informeren over de rechtsmiddelen waarover zij overeenkomstig het nationale recht beschikken in geval van niet-ervulling van de prestatievereisten. Elke significante, voortdurende of regelmatig voorkomende discrepantie tussen de werkelijke prestaties van de dienst en de in de overeenkomst vermelde prestaties, die wordt vastgesteld door een door de nationale regelgevende instantie gecertificeerd toezichtsmechanisme, dient als non-conformiteit te worden beschouwd met het oog op de bepaling van de rechtsmiddelen waarover de consument overeenkomstig het nationale recht beschikt. De methodologie dient in richtsnoeren van het Berec te worden vastgelegd en indien nodig te worden herzien en geactualiseerd, uitgaande van de ontwikkeling van de technologie en de infrastructuur. De nationale regelgevende instanties dienen toe te zien op de naleving van artikel 4.*

- (13) De mobiele communicatiemarkt binnen de Unie blijft gefragmenteerd, zonder mobiel netwerk dat alle lidstaten dekt. Als gevolg daarvan moeten roamingaanbieders van een aanbieder in de bezochte lidstaat wholesaleroamingdiensten afnemen **of met deze aanbieder wholesaleroamingdiensten uitwisselen**, wanneer zij aan hun binnen de Unie reizende binnenlandse klanten mobiele communicatiediensten willen aanbieden.
- (14) Verordening nr. 531/2012 stelt als beleidsdoel dat het verschil tussen roaming- en binnenlandse tarieven nul moet benaderen. Het uiteindelijke doel, namelijk het wegwerken van het verschil tussen binnenlandse en roamingtarieven, kan echter niet op een duurzame manier worden bereikt met het geconstateerde niveau van wholesaletarieven. Daarom wordt in deze verordening bepaald dat retailroamingtoeslagen met ingang van 15 juni 2017 moeten worden afgeschaft, op voorwaarde dat de problemen die momenteel op de wholesale-roamingmarkten worden waargenomen, zijn aangepakt. In dit verband dient de Commissie een evaluatie uit te voeren van de wholesaleroamingmarkt en op basis van het resultaat daarvan een wetgevingsvoorstel in te dienen.
- (15) Tegelijkertijd kunnen roamingaanbieders een beleid inzake redelijk gebruik toepassen op het gebruik van gereguleerde retailroamingdiensten die voor de geldende binnenlandse retailprijs worden aangeboden. Een beleid inzake redelijk gebruik dient ter voorkoming van afwijkend gebruik of misbruik van gereguleerde retailroamingdiensten door roamende klanten, zoals het gebruik van dergelijke diensten door roamende klanten in een andere lidstaat dan die van hun binnenlandse aanbieder voor andere doeleinden dan periodieke reizen. Een beleid inzake redelijk gebruik dient de klant van de roamingaanbieder in staat te stellen tegen de geldende binnenlandse retailprijs volumes gereguleerde retailroamingdiensten af te nemen die stroken met hun respectieve tariefplannen.
- [...]

*(15bis) In specifieke en uitzonderlijke omstandigheden kan de roamingaanbieder, wanneer zijn totale werkelijke en geraamde kosten voor het leveren van gereguleerde retailroamingdiensten niet kunnen worden gedekt met zijn werkelijke en geraamde inkomsten uit die diensten, verzoeken een toeslag te mogen aanrekenen, teneinde aldus de houdbaarheid van zijn binnenlands tariefmodel te waarborgen. De beoordeling van de houdbaarheid van het binnenlands tariefmodel moet berusten op relevante objectieve factoren die specifiek zijn voor de roamingaanbieder, waaronder objectieve verschillen tussen roamingaanbieders in de betrokken lidstaat en het binnenlandse prijs- en inkomstenniveau. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn voor forfaitaire binnenlandse retailmodellen van exploitanten met aanmerkelijk negatieve verkeersonevenwichtigheden, waarbij de impliciete binnenlandse eenheidsprijs laag is en de totale inkomsten van de exploitant eveneens laag zijn in verhouding tot de roamingkosten, of in gevallen waarin de impliciete eenheidsprijs laag is en het feitelijke of geraamde gebruik van roamingdiensten hoog is. Zodra de veralgemening van roaming tegen binnenlandse prijsniveaus volledig is verwezenlijkt op de wholesale- en de retailroamingmarkten en roaming een gewoon onderdeel vormt van retailtariefplannen, zullen dergelijke uitzonderlijke omstandigheden zich naar verwachting niet meer voordoen. Om te voorkomen dat het binnenlandse tariefmodel van roamingaanbieders onhoudbaar wordt door dergelijke problemen inzake kostendekking, die de ontwikkeling van de binnenlandse prijzen merkbaar dreigen te beïnvloeden of het zogenaamde "waterbed"-effect dreigen te veroorzaken, moeten roamingaanbieders in dergelijke omstandigheden met toestemming van de nationale regelgevende instantie een toeslag kunnen toepassen op gereguleerde retailroamingdiensten, voor zover noodzakelijk om alle relevante kosten voor het leveren van die diensten te dekken.*

*Daartoe moeten de kosten die voor het verlenen van gereguleerde retailroamingdiensten worden gemaakt, worden bepaald aan de hand van de doeltreffende wholesale-roamingtarieven voor uitgaand roamingverkeer van de betreffende roamingaanbieder bovenop zijn inkomend roamingverkeer, en moet er ook een redelijke voorziening voor gezamenlijke en gemeenschappelijke kosten komen. Inkomsten uit gereguleerde retailroamingdiensten moeten worden bepaald aan de hand van de inkomsten tegen binnenlandse prijsniveaus die toe te schrijven zijn aan het gebruik van roaming, op basis van de eenheidsprijs of als onderdeel van een vast tarief dat het respectieve feitelijke en geraamde aandeel van het gebruik van roaming door eindgebruikers binnen de Unie en het binnenlandse gebruik weerspiegelt. Ook dient rekening te worden gehouden met het gebruik van gereguleerde retailroamingdiensten en het binnenlandse gebruik door de eindgebruikers van de roamingaanbieder, en met het concurrentie-, prijs- en inkomsten-niveau op de binnenlandse markt, alsook met elk waarneembaar risico dat roaming tegen binnenlandse retailprijzen een aanzienlijke invloed zou hebben op de ontwikkeling van die prijzen.*

- (16) Om een vlotte overgang van Verordening (EU) nr. 531/2012 naar de afschaffing van de roamingtarieven te verzekeren, moet deze verordening voorzien in een overgangsperiode waarin de roamingaanbieders een toeslag op de binnenlandse prijzen voor aangeboden gereguleerde retailroamingdiensten mogen aanrekenen. *Die overgangsregeling moet reeds de fundamentele koerswijziging voorbereiden die inhoudt dat EU-brede roaming een integrerend onderdeel wordt van de binnenlandse tariefplannen op de verschillende binnenlandse markten. Het uitgangspunt van de overgangsregeling dient dus te worden gevormd door de respectieve binnenlandse prijzen, waarop een toeslag kan worden aangerekend die niet groter mag zijn dan het maximale wholesaleroamingtarief dat in de periode vlak voor de overgang geldt. Een dergelijke overgangsregeling moet ook voorzien in aanzienlijke prijsverlagingen voor eindgebruikers met ingang van de datum van toepassing van deze verordening, en mag, indien opgeteld bij de binnenlandse retailprijs, in geen geval leiden tot een hogere retailroamingprijs dan het maximale gereguleerde retailroamingtarief dat van kracht is in de periode vlak voor de overgang.*

- (17) De desbetreffende binnenlandse retailprijs moet gelijk zijn aan het binnenlandse retailtarief per eenheid. In situaties waarin er geen specifieke binnenlandse retailprijzen zijn die zouden kunnen worden gebruikt als basis voor een geregleerde retailroamingdienst (bijvoorbeeld in het geval van binnenlandse onbegrensde tariefplannen, bundels of binnenlandse tarieven exclusief gegevens), moet de binnenlandse retailprijs worden beschouwd als zijnde hetzelfde heffingsmechanisme als wanneer de klant het binnenlandse tarief**plan** in zijn eigen lidstaat zou gebruiken.
- (18) Ter verbetering van de concurrentie op de retailroamingmarkt moeten binnenlandse aanbieders hun klanten op grond van Verordening (EU) nr. 531/2012 toegang bieden tot geregleerde gespreks-, sms- en roamingdiensten die gebundeld worden aangeboden door ongeacht welke alternatieve roamingaanbieder. Aangezien de retailroamingregeling als bedoeld in de artikelen 6a, 6b, 6b bis [...] en 6c van deze verordening [...] **in de nabije toekomst in de plaats zal komen** van de retailroamingtarieven als bedoeld in de artikelen 8, 10 en 13 van Verordening (EU) nr. 531/2012, is het niet langer evenredig om exploitanten ertoe te verplichten deze vorm van afzonderlijke verkoop van geregleerde roamingdiensten te implementeren. Aanbieders die hun klanten reeds toegang bieden tot geregleerde gespreks-, sms- en roamingdiensten die gebundeld worden aangeboden door een alternatieve roamingaanbieder, kunnen dat blijven doen. Anderzijds [...] **kan niet worden uitgesloten dat roamende klanten in de bezochte markten kunnen profiteren van een meer concurrerende retailprijsstelling, met name voor data.** Gezien de groeiende vraag naar en het toenemende belang van dataroamingdiensten, moeten roamende klanten kunnen beschikken over alternatieve manieren om toegang te krijgen tot dataroamingdiensten wanneer zij reizen. Daarom moet de verplichting voor binnenlandse en roamingaanbieders niet te verhinderen dat de klant toegang heeft tot geregleerde dataroamingdiensten die rechtstreeks op het bezochte netwerk worden aangeboden door een alternatieve roamingaanbieder als bedoeld in Verordening (EU) nr. 531/2012, worden gehandhaafd.

- (19) Overeenkomstig het beginsel "de oproeper betaalt" betalen mobiele klanten niet voor het ontvangen van binnenlandse mobiele gesprekken; de kosten voor het beëindigen van een oproep in het netwerk van de opgeroepene worden gedekt door het retailtarief van de oproeper. In geval van convergentie van de tarieven voor mobiele afgifte in de lidstaten zou hetzelfde beginsel moeten kunnen worden toegepast op de gereguleerde retailroaming-gesprekken. Aangezien dit echter nog niet het geval is, mag in de situaties als vermeld in deze verordening, wanneer roamingaanbieders een toeslag mogen aanrekenen voor gereguleerde retailroamingdiensten, de toegepaste toeslag voor inkomende roaminggesprekken niet hoger zijn dan het gemiddelde maximale wholesaletarief voor mobiele afgifte dat in de Unie is vastgesteld. Dit wordt beschouwd als een overgangsregeling totdat de Commissie deze onopgeloste kwestie aanpakt.
- (20) Verordening (EU) nr. 531/2012 dient derhalve dienovereenkomstig te worden gewijzigd.
- (21) Deze verordening dient een specifieke maatregel te vormen in de zin van artikel 1, lid 5, van Richtlijn 2002/21/EG<sup>3</sup>. Dus, wanneer aanbieders van Unie-brede roamingdiensten wijzigingen in hun retailroamingtarieven en in de daarbij horende beleidsmaatregelen voor roaminggebruik aanbrengen om te voldoen aan de voorschriften van deze verordening, mogen die wijzigingen op grond van de nationale wetgeving tot omzetting van het huidige regelgevingskader voor elektronische communicatie, voor mobiele klanten geen enkel recht meebrengen om zich uit hun contracten terug te trekken.

---

<sup>3</sup> Richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronische communicatienetwerken en -diensten (kaderrichtlijn) (PB L 108 van 24.4.2002, blz. 33).

- (22) Om de rechten van [...] roamingklanten als opgenomen in [...] Verordening (EU) **nr. 531/2012** te versterken, dient onderhavige verordening te voorzien in specifieke [...] transparantievoorschriften [...] voor [...] <sup>4</sup> [...] gereguleerde retailroamingdiensten, **die worden afgestemd op de specifieke tarieven en volumes die zullen gelden zodra de retailroaming-toeslagen zijn afgeschaft. Met name moet worden gezorgd voor tijdige en kosteloze verstrekking, aan roamende klanten, van informatie over het geldende beleid inzake redelijk gebruik, over het moment waarop het toepasselijke redelijke gebruiksvolume van gereguleerde gespreks-, sms- en dataroaming wordt bereikt, met relevante informatie over toeslagen, en over het totale gebruik van gereguleerde dataroamingdiensten.**

---

<sup>4</sup> [...]

- (23) Om eenvormige voorwaarden te waarborgen voor de uitvoering van de bepalingen van deze verordening, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend met betrekking tot de vaststelling van het gewogen gemiddelde van de maximale mobiele afgiftetarieven en van nadere bepalingen omtrent de toepassing van het beleid inzake redelijk gebruik en de methodologie **voor het beoordelen van de houdbaarheid van de afschaffing van retailroamingtoeslagen, en omtrent de kennisgeving die met het oog op die beoordeling door een roamingaanbieder moet worden ingediend**. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend overeenkomstig Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren<sup>5</sup>.
- (24) Deze verordening is in overeenstemming met de grondrechten en respecteert de beginselen die met name worden erkend in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, in het bijzonder de bescherming van persoonsgegevens, de vrijheid van meningsuiting en informatie, de vrijheid om een bedrijf te voeren, non-discriminatie en consumentenbescherming.
- (25) Aangezien de doelstelling van deze verordening, namelijk het vaststellen van gemeenschappelijke regels die nodig zijn voor het waarborgen van het open internet en het afschaffen van retailroamingtarieven, niet voldoende door de lidstaten kan worden verwezenlijkt en derhalve, gelet op de omvang en de gevolgen ervan, beter verwezenlijkt kan worden op het niveau van de Unie, kan de Unie in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel als vervat in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, maatregelen vaststellen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om deze doelstelling te verwezenlijken,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

---

<sup>5</sup> PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13.

## Artikel 1 – Doel en toepassingsgebied

1. Bij deze verordening worden gemeenschappelijke regels vastgesteld om [...] de **gelijke** en [...] **niet-discriminerende** behandeling van het verkeer bij het verlenen van internettoegangsdiensten , **alsmede de daarmee verband houdende rechten van eindgebruikers** te waarborgen.
2. Bij deze verordening wordt een nieuw mechanisme voor retailprijsstelling ingesteld voor roamingdiensten die in de gehele Unie gereguleerd worden, dit om een einde te maken aan de retailroamingtoeslagen zonder de binnenlandse en bezochte markten te verstoren.

## Artikel 2 – Definities

Voor de toepassing van deze verordening zijn de definities van Richtlijn 2002/21/EG van toepassing.

De volgende definities zijn ook van toepassing:

- (1) "aanbieder van elektronische communicatie aan het publiek": een onderneming die openbare elektronischecommunicatienetwerken of openbare elektronischecommunicatiediensten aanbiedt;
- (2) "internettoegangsdienst": een openbare elektronischecommunicatiedienst die toegang tot het internet biedt en derhalve connectiviteit met vrijwel alle eindpunten van het internet, ongeacht de gebruikte netwerktechnologie en eindapparatuur;

### Artikel 3 - Waarborgen van openinternettoegang

1. Eindgebruikers hebben het recht om toegang te krijgen tot informatie en inhoud en deze te delen, toepassingen en diensten te gebruiken en aan te bieden, en gebruik te maken van de eindapparatuur van hun keuze, ongeacht de locatie van de eindgebruiker of de aanbieder, en ongeacht de locatie, de herkomst of de bestemming van de dienst, informatie of inhoud, via hun dienst voor internettoegang.

Dit lid laat het recht van de Unie of het nationale recht, dat in overeenstemming is met het recht van de Unie, met betrekking tot de rechtmatigheid van de inhoud, toepassingen of diensten onverlet.

2. Overeenkomsten tussen aanbieders van internettoegangsdiensten en eindgebruikers over commerciële en technische voorwaarden en kenmerken van internettoegangsdiensten, bijvoorbeeld prijzen, datavolumes of snelheid, of andere commerciële praktijken van aanbieders van internettoegangsdiensten, mogen geen beperking behelzen van de uitoefening van het in lid 1 bedoelde recht van eindgebruikers.

3. [...] **Aanbieders** van internettoegangsdiensten behandelen alle verkeer op gelijke wijze, zonder discriminatie, beperking of interferentie, en ongeacht de verzender en de ontvanger, de inhoud waartoe toegang wordt verleend of die wordt gedeeld, de gebruikte toepassingen of diensten, of de gebruikte eindapparatuur.

[...] **De eerste alinea belet aanbieders** van internettoegangsdiensten [...] [...] **niet** redelijke verkeersbeheersmaatregelen **te treffen**. Om als redelijk te worden beschouwd, dienen die maatregelen transparant, niet-discriminerend en evenredig te zijn, en dienen zij **niet** te berusten **op commerciële overwegingen, maar** op objectieve verschillen in de technische voorschriften inzake dienstverleningskwaliteit van bepaalde soorten verkeer. De maatregelen houden niet in dat de specifieke inhoud wordt gecontroleerd, en zij worden niet langer dan nodig aangehouden.

Aanbieders van internettoegangsdiensten treffen geen verkeersbeheersmaatregelen die verder gaan dan de maatregelen in de tweede alinea, en gaan met name niet over tot het blokkeren, vertragen, wijzigen, beperken of degraderen van, interfereren met of discrimineren tussen specifieke inhoud, toepassingen of diensten, of bepaalde categorieën daarvan, behalve indien - en slechts zolang - dit nodig is om:

- a) te voldoen aan [...] de wetgeving van de Unie of de nationale wetgeving, overeenkomstig het recht van de Unie, [...] **waaronder de aanbieder van de internettoegangsdienst valt, of aan** de maatregelen ter uitvoering daarvan, met inbegrip van uitspraken van ter zake bevoegde rechters of overheidsinstanties;
- b) de integriteit en de veiligheid van het netwerk, de diensten die via dit netwerk worden aangeboden en de eindapparatuur van de eindgebruikers te beschermen;
- c) nakende netwerkcongestie te voorkomen en de effecten van uitzonderlijke of tijdelijke netwerkcongestie te beperken, op voorwaarde dat gelijkwaardige soorten verkeer gelijk worden behandeld;
- d) [<sup>6</sup>]

4. Verkeersbeheersmaatregelen mogen slechts verwerking van persoonsgegevens behelzen voor zover dat noodzakelijk en evenredig is om de doelstellingen van lid 3 te verwezenlijken. Deze verwerking geschiedt overeenkomstig Richtlijn 95/46. De verkeersbeheersmaatregelen voldoen tevens aan Richtlijn 2002/58.

---

<sup>6</sup> [...]

5. Het staat aanbieders van elektronische communicatie aan het publiek, met inbegrip van aanbieders van internettoegangsdiensten, en aanbieders van inhoud, toepassingen en diensten vrij om naast internettoegangsdiensten andere diensten aan te bieden die geoptimaliseerd zijn voor specifieke inhoud, toepassingen of diensten of een combinatie daarvan, **indien de optimalisatie nodig is** om te voldoen aan specifieke kwaliteitsvereisten voor inhoud, toepassingen of diensten.

Aanbieders van elektronische communicatie aan het publiek, met inbegrip van aanbieders van internettoegangsdiensten, mogen deze diensten uitsluitend aanbieden of faciliteren indien de netwerkcapaciteit groot genoeg is om de diensten aan te bieden ter aanvulling op verleende internettoegangsdiensten. Deze diensten mogen niet worden gebruikt of aangeboden ter vervanging van internettoegangsdiensten, en mogen geen nadelige invloed hebben op de beschikbaarheid of de globale kwaliteit van internettoegangsdiensten voor [...] eindgebruikers.

#### Artikel 4 – Maatregelen inzake toezicht, handhaving en transparantie met het oog op openinternettoegang

1. De nationale regelgevende instanties zien van nabij toe op en zorgen voor de naleving van artikel 3 en de leden 3 [...] **tot en met 6** van dit artikel, en zij bevorderen de voortdurende beschikbaarheid van [...] **niet-discriminerende** internettoegang op een kwaliteitsniveau dat strookt met de stand van de technologie. Daartoe kunnen de nationale regelgevende instanties [...] **technische kenmerken, minimale** vereisten inzake dienstverleningskwaliteit **en andere passende en noodzakelijke maatregelen opleggen aan een of meer aanbieders van elektronische communicatie aan het publiek, met inbegrip van aanbieders van internettoegangsdiensten**. De nationale regelgevende instanties brengen jaarlijks verslag uit over hun toezicht en hun bevindingen, en doen deze verslagen toekomen aan de Commissie en het Berec.

2. Aanbieders van elektronischecomunicatiediensten aan het publiek, met inbegrip van aanbieders van internettoegangsdiensten, stellen op verzoek van de nationale regelgevende instantie informatie ter beschikking die van belang is in verband met de verplichtingen in artikel 3 en in de leden 3 [...] **tot en met 6** van dit artikel, met name informatie over hoe hun netwerkverkeer en -capaciteit worden beheerd en waarom ze eventueel verkeersbeheersmaatregelen hebben getroffen. De aanbieders verstrekken [...] **de gevraagde** informatie [...] overeenkomstig de door de nationale regelgevende instantie vastgestelde termijnen en mate van detail.

3. Aanbieders van internettoegangsdiensten zorgen ervoor dat in contracten die een internettoegangsdienst omvatten ten minste de volgende informatie wordt opgenomen:

- a) informatie over de invloed die de door de betrokken aanbieder getroffen verkeersbeheersmaatregelen kunnen hebben op de kwaliteit van de internettoegangsdienst, de privacy van de eindgebruikers en de bescherming van persoonsgegevens;
- b) een duidelijke en begrijpelijke uitleg over de invloed die datavolumebeperkingen, snelheid en andere kwaliteitsparameters in de praktijk kunnen hebben op de internettoegangsdiensten, met name het gebruik van inhoud, toepassingen en diensten;
- c) een duidelijke en begrijpelijke uitleg over de invloed die diensten in de zin van artikel 3, lid 5, waarop de eindgebruiker zich abonneert in de praktijk kunnen hebben op de internettoegangsdiensten van diezelfde eindgebruiker;
- d) ***een duidelijke en begrijpelijke uitleg over respectievelijk de minimale, de normaliter beschikbare, de maximale en de geadverteerde download- en uploadsnelheid van internettoegangsdiensten in geval van vaste netwerken, dan wel de geraamde maximale en geadverteerde download- en uploadsnelheid van internettoegangsdiensten in geval van mobiele netwerken, en over de invloed die aanzienlijke afwijkingen van de respectieve geadverteerde download- en uploadsnelheden kunnen hebben op de in artikel 3, lid 1, bedoelde rechten van de eindgebruikers;***

***(e) een duidelijke en begrijpelijke uitleg over de rechtsmiddelen die de consument overeenkomstig het nationale recht ter beschikking staan in geval van een voortdurende of regelmatig voorkomende discrepantie tussen de werkelijke prestaties van de internettoegangsdiens t ten aanzien van snelheid of andere parameters voor de kwaliteit van de dienstverlening en de overeenkomstig de punten a) tot en met d) aangegeven prestaties.***

Aanbieders van internettoegangsdiens t publiceren de in de eerste alinea bedoelde informatie.

***3a. De informatievoorschriften in de leden 3 en 4 vormen een aanvulling op de informatievoorschriften in Richtlijn 2002/22/EG, zoals gewijzigd, en beletten de lidstaten niet aanvullende toezicht-, informatie- en transparantievoorschriften, onder meer betreffende de inhoud, de vorm en wijze van bekendmaking van de te publiceren informatie, te handhaven of in te voeren. Die voorschriften stroken met deze verordening en met de betreffende bepalingen van Richtlijn 2002/21/EG en Richtlijn 2002/22/EG.***

***3b. Elke significante, voortdurende of regelmatig voorkomende discrepantie tussen de werkelijke prestaties ten aanzien van snelheid of andere parameters voor de kwaliteit van de dienstverlening en de prestaties die de aanbieder van elektronische communicatie aan het publiek overeenkomstig lid 3 heeft aangegeven, wordt, indien de betreffende feiten zijn vastgesteld door een door de nationale regelgevende instantie gecertificeerd toezichtsmechanisme, als non-conformiteit beschouwd met het oog op de bepaling van de rechtsmiddelen waarover de consument overeenkomstig het nationale recht beschikt.***

***Dit lid is slechts van toepassing op contracten die gesloten of hernieuwd zijn na de datum van inwerkingtreding van deze verordening.***

4. Aanbieders van internettoegangsdiens t voeren transparante, eenvoudige en efficiënte procedures in om klachten van eindgebruikers in verband met de rechten en verplichtingen uit hoofde van artikel 3 en uit hoofde van lid 3 van dit artikel te behandelen.

5. Met het oog op de consistente toepassing van deze verordening stelt het Berec uiterlijk negen maanden na de inwerkingtreding van deze verordening, na raadpleging van de belanghebbenden en in nauwe samenwerking met de Commissie, richtsnoeren vast voor de uitvoering van de verplichtingen van de nationale regelgevende instanties uit hoofde van dit artikel.

6. ***[...] Dit artikel laat taken die door de lidstaten overeenkomstig het recht van de Unie zijn toegewezen aan dezelfde of andere bevoegde instanties, onverlet.***

#### Artikel 5 – Sancties

De lidstaten stellen de regels vast betreffende de sancties die van toepassing zijn op inbreuken op de bepalingen in de artikelen 3 en 4 en treffen alle nodige maatregelen om de uitvoering van die sancties te garanderen. De aldus vastgestelde sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn. De lidstaten stellen de Commissie uiterlijk op 30 april 2016 in kennis van die bepalingen en delen eventuele latere wijzigingen daarvan zo spoedig mogelijk aan haar mee.

## Artikel 6 – Wijziging van Verordening (EU) nr. 531/2012

Verordening (EU) nr. 531/2012 wordt als volgt gewijzigd:

1) Artikel 2, lid 2, wordt als volgt gewijzigd:

- a. de punten i), l) en n) worden geschrapt;
- b. de volgende punten worden toegevoegd:
  - r) "binnenlandse retailprijs": binnenlands retailtarief per eenheid dat de roamingaanbieder hanteert voor geïnitieerde gesprekken en verzonden sms-berichten (ook indien beide geïnitieerd en beëindigd zijn op verschillende openbare communicatienetwerken binnen dezelfde lidstaat) en voor gegevens die worden gebruikt door een klant. Indien er geen specifieke binnenlandse retailprijs per eenheid is, wordt de binnenlandse retailprijs geacht het tariefmechanisme te zijn dat zou gelden indien de klant het binnenlandse tarief in zijn lidstaat geniet;
  - s) "afzonderlijke verkoop van gereguleerde retaildataroamingdiensten": het rechtstreeks op een bezocht netwerk verlenen, door een alternatieve roamingaanbieder, van gereguleerde dataroamingdiensten aan de roamende klant .

1a) Artikel 3, lid 6, wordt vervangen door:

6. De referentieofferte als bedoeld in lid 5 ter dient voldoende te zijn gespecificeerd en dient alle componenten te omvatten, die nodig zijn voor de in lid 3 bedoelde toegang tot wholesaleroaming, waarbij een beschrijving wordt gegeven van het aanbod betreffende rechtstreekse toegang tot wholesaleroaming en toegang via doorverkoop tot wholesale-roaming, en ook de bijbehorende bepalingen en voorwaarden. De referentieofferte als bedoeld in lid 5 kan voorwaarden omvatten ter voorkoming van permanente roaming of afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming voor andere doeleinden dan de levering van gereguleerde roamingdiensten aan eindgebruikers van roamingaanbieders tijdens hun periodieke reizen binnen de Unie. Indien nodig, leggen nationale regelgevende instanties wijzigingen op met betrekking tot de referentieofferte om gevolg te geven aan de in dit artikel neergelegde verplichtingen.

2) Artikel 4 wordt als volgt gewijzigd:

a) de titel van artikel 4 wordt vervangen door:

Afzonderlijke verkoop van gereguleerde retaildataroamingdiensten;

b) in lid 1 wordt de eerste alinea geschrapt;

c) de leden 4 en 5 worden geschrapt.

3) Artikel 5 wordt als volgt gewijzigd:

a) de titel van artikel 5 wordt vervangen door:

Uitvoering van afzonderlijke verkoop van gereguleerde retaildataroamingdiensten

(b) lid 1 wordt vervangen door:

Binnenlandse aanbieders voeren de verplichting met betrekking tot afzonderlijke verkoop van gereguleerde retaildataroamingdiensten als bedoeld in artikel 4 in, opdat roamende klanten gebruik kunnen maken van afzonderlijke gereguleerde dataroamingdiensten. Binnenlandse aanbieders voldoen aan ieder redelijk verzoek om toegang tot faciliteiten en gerelateerde ondersteuningsdiensten die verband houden met de afzonderlijke verkoop van gereguleerde retaildataroamingdiensten. De toegang tot de faciliteiten en ondersteunende diensten, die nodig zijn voor de afzonderlijke verkoop van gereguleerde dataroamingdiensten — met inbegrip van diensten voor authenticatie van gebruikers — is kosteloos en brengt voor roamende klanten geen directe kosten met zich mee.

c) lid 2 wordt vervangen door:

Met het oog op een consistente en gelijktijdige invoering in de gehele Unie van de afzonderlijke verkoop van gereguleerde retaildataroamingdiensten stelt de Commissie, door middel van uitvoeringshandelingen en na raadpleging van het Berc, gedetailleerde voorschriften vast inzake een technische oplossing voor de uitvoering van de afzonderlijke verkoop van gereguleerde retaildataroamingdiensten. Deze uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 6, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

d) in lid 3 wordt de inleidende zin als volgt gewijzigd:

De technische oplossing ter uitvoering van de afzonderlijke verkoop van gereguleerde retaildataroamingdiensten voldoet aan de volgende criteria:

- 4) de artikelen 8, 10 en 13 worden geschrapt.
- 5) de volgende artikelen 6a, 6b bis en 6b ter worden ingevoegd:

#### Artikel 6a

##### Afschaffing van retailroamingtoeslagen

Met ingang van [...] **15 juni 2017** brengen roamingaanbieders, indien de in artikel 19, lid 2, bedoelde wetgevingshandeling op die datum van toepassing is, roamende klanten in eender welke lidstaat geen toeslag op de binnenlandse retailprijs in rekening voor geïnitieerde of ontvangen gereguleerde roaminggesprekken, , verzonden gereguleerde roaming-sms/mms-berichten of gebruikte gereguleerde dataroamingdiensten, noch algemene kosten om de eindapparatuur of de dienst in het buitenland te kunnen gebruiken, onverminderd de artikelen 6b en 6b bis.

## Artikel 6b

### Redelijk gebruik

1. Roamingaanbieders kunnen in overeenstemming met dit artikel en de in artikel 6b ter bedoelde uitvoeringsmaatregelen een beleid inzake "redelijk gebruik" toepassen op het gebruik van gereguleerde retailroamingdiensten die tegen het geldende binnenlandse retailprijsniveau worden verleend, ter voorkoming van afwijkend gebruik of misbruik van gereguleerde retailroamingdiensten door roamende klanten, zoals het gebruik van dergelijke diensten door roamende klanten in een andere lidstaat dan die van zijn binnenlandse aanbieder voor andere doeleinden dan periodieke reizen.

Een beleid inzake "redelijk gebruik" stelt de klant van de roamingaanbieder in staat tegen het geldende binnenlandse retailtarief volumes gereguleerde retailroamingdiensten af te nemen die stroken met hun respectieve tariefplannen.

2. Artikel 6c is van toepassing op gereguleerde retailroamingdiensten die een beleid inzake "redelijk gebruik" overschrijden.

## Artikel 6b bis

### Houdbaarheid van de afschaffing van retailroamingtoeslagen

1. In specifieke **en uitzonderlijke** omstandigheden kan de roamingaanbieder, **teneinde de houdbaarheid van het binnenlands tariefmodel te waarborgen** en wanneer hij **zijn totale werkelijke en geraamde kosten** voor het leveren van gereguleerde [...] roamingdiensten overeenkomstig de artikelen 6a en 6b, niet kan dekken **met zijn werkelijke en geraamde inkomsten uit die diensten, verzoeken om** een toeslag te **mogen** aanrekenen. Die toeslag wordt uitsluitend toegepast voor zover dit nodig is om de kosten van de levering van gereguleerde retailroamingdiensten te dekken, **met inachtneming van de toepasselijke maximale wholesaletarieven**.

2. Indien een roamingaanbieder besluit van lid 1 gebruik te maken, **stelt** hij de [...] nationale regelgevende instantie daarvan *in kennis* [...] en verstrekt hij daarbij **onverwijld** alle nodige informatie overeenkomstig de in artikel 6b ter bedoelde uitvoeringshandelingen. Daarna actualiseert de roamingaanbieder [...] **deze informatie** om de twaalf maanden en verstrekt hij [...] **die** aan de nationale regelgevende instantie.

3. *Bij ontvangst van de in lid 2 bedoelde kennisgeving beoordeelt de nationale regelgevende instantie of de roamingaanbieder heeft aangetoond dat hij niet in staat is de in lid 1 bedoelde kosten te dekken, met als gevolg dat de houdbaarheid van het binnenlands-tariefmodel zal worden ondermijnd. De beoordeling van de houdbaarheid van het binnenlands-tariefmodel is gebaseerd op toepasselijke objectieve factoren die specifiek zijn voor de roamingaanbieder, waaronder objectieve verschillen tussen roamingaanbieders in de betrokken lidstaat en het binnenlandse prijs- en inkomstenniveau. De nationale regelgevende instantie keurt de toeslag goed indien aan bovengenoemde voorwaarden is voldaan.*

*De nationale regelgevende instantie keurt de toeslag goed binnen een maand na ontvangst van de kennisgeving van een roamingaanbieder, tenzij het verzoek kennelijk ongegrond is. Wanneer de nationale regelgevende instantie van oordeel is dat het verzoek kennelijk ongegrond is, of meent dat onvoldoende informatie is verstrekt, neemt zij, na de roamingaanbieder de gelegenheid te hebben geboden te worden gehoord, binnen een nieuwe termijn twee maanden een definitief besluit waarbij zij de toeslag toestaat, wijzigt of weigert.*

## Artikel 6b ter

### Toepassing van het beleid inzake redelijk gebruik en van de houdbaarheid van de afschaffing van retailroamingtoeslagen

1. Met het oog op de uniforme toepassing van het bepaalde in de artikelen 6b en 6b bis stelt de Commissie, na raadpleging van het Berec, door middel van uitvoeringshandelingen, uiterlijk op [...] **15 december 2016** gedetailleerde voorschriften vast betreffende de toepassing van het beleid inzake redelijk gebruik, de methode **voor de beoordeling van de houdbaarheid** van [...] **de afschaffing** van [...] **retailroamingtoeslagen en de kennisgeving die een roamingaanbieder ten behoeve van die beoordeling moet indienen**.
2. Voor de vaststelling van de gedetailleerde voorschriften betreffende de toepassing van het beleid inzake redelijk gebruik, houdt de Commissie, onverminderd artikel 6b, rekening met het volgende:
  - i) de ontwikkeling van prijsstellings- en consumptiepatronen in de lidstaten;
  - ii) de mate van convergentie van de binnenlandse prijsniveaus binnen de Unie;
  - ii) de reispatronen binnen de Unie;
  - iv) waarneembare risico's van verstoring van de concurrentie en stimulering van investeringen op thuismarkten en bezochte markten.
3. Onverminderd artikel 6b bis, worden de gedetailleerde voorschriften inzake de methode **voor de beoordeling van de houdbaarheid** van [...] **de afschaffing** van [...] **retailroamingtoeslagen voor een roamingaanbieder** gebaseerd op het volgende:
  - i) de bepaling van de **totale werkelijke en geraamde** kosten voor het leveren van gereguleerde retailroamingdiensten [...], onder verwijzing naar de effectieve wholesaleroamingtarieven voor ongelijk verkeer en een redelijk aandeel van gezamenlijke en gemeenschappelijke kosten die moeten worden gemaakt om **gereguleerde retailroamingdiensten** te leveren;

([...] **ii**) de bepaling van de totale [...] **werkelijke en geraamde** inkomsten **uit het leveren van gereguleerde retailroamingdiensten**;

**iii) het gebruik van gereguleerde retailroamingdiensten en het binnenlands gebruik door de eindgebruikers van de roamingaanbieder**;

**iv) het concurrentie-, prijs- en inkomstenniveau op de binnenlandse markt**, en een merkbaar **risico dat** roaming tegen binnenlandse retailprijzen [...] **een aanzienlijke invloed zou hebben** op de ontwikkeling van die [...] **prijzen**.

[...]

4. De in [...] lid **1** bedoelde uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 6, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld [...]. De Commissie evalueert op gezette tijden die uitvoeringshandelingen in het licht van de marktontwikkelingen, volgens dezelfde procedure.

5. De nationale regelgevende instantie voert strenge controle en toezicht uit op de toepassing van het beleid inzake redelijk gebruik en van de maatregelen voor de houdbaarheid van de afschaffing van retailroamingtoeslagen, waarbij zij zoveel mogelijk rekening houdt met toepasselijke objectieve factoren die specifiek zijn voor de lidstaat en met toepasselijke objectieve verschillen tussen roamingaanbieders. **Onverminderd de procedure van artikel 6b bis, lid 3, handhaaft de nationale regelgevende instantie tijdig de voorschriften van de artikelen 6b en 6b bis, en van de op grond van dit artikel vastgestelde uitvoeringshandelingen. De nationale regelgevende instantie kan op elk moment verlangen dat de roamingaanbieder de toeslag wijzigt of ervan afziet indien hij niet voldoet aan de artikelen 6b of 6b bis.** De nationale regelgevende instantie stelt de Europese Commissie jaarlijks op de hoogte van de toepassing van de artikelen 6b, 6b bis en 6b ter.

6. Het volgende artikel 6c wordt ingevoegd:

Artikel 6c

Verlening van gereguleerde retailroamingdiensten

1. Onverminderd het bepaalde in de tweede alinea, voldoet een roamingaanbieder die een toeslag aanrekent voor het gebruik van gereguleerde roamingdiensten dat het beleid inzake redelijk gebruik overschrijdt, aan de volgende voorschriften (*exclusief btw*):

- (a) de toeslag voor geïnitieerde gereguleerde roaminggesprekken, verzonden gereguleerde roaming-sms-berichten en gereguleerde dataroamingdiensten ligt niet hoger dan de maximale wholesaletarieven bedoeld in respectievelijk artikel 7, lid 2, artikel 9, lid 1 en artikel 12, lid 1;
- (b) de som van de binnenlandse retailprijs en de toeslag voor geïnitieerde gereguleerde roaminggesprekken, verzonden gereguleerde roaming-sms-berichten en gereguleerde dataroamingdiensten ligt niet hoger dan respectievelijk 0,19 EUR per minuut, 0,06 EUR per sms-bericht en 0,20 EUR per gebruikte megabyte;
- c) de toeslag voor ontvangen gereguleerde roaminggesprekken bedraagt niet meer dan het gewogen gemiddelde van de maximale tarieven voor mobiele afgifte in de Unie als bedoeld in lid 2.

Roamingaanbieders rekenen geen toeslag aan op ontvangen gereguleerde roaming-sms-berichten of ontvangen roamingvoicemailberichten. Dit laat onverlet dat andere kosten in rekening worden gebracht, zoals kosten voor het beluisteren van dergelijke berichten.

Roamingaanbieders brengen geïnitieerde en ontvangen roaminggesprekken in rekening per seconde. Roamingaanbieder kunnen een aanvankelijke minimumperiode van ten hoogste 30 seconden in rekening te brengen. Roamingaanbieders brengen hun klanten gereguleerde dataroamingdiensten in rekening per kilobyte, met uitzondering van berichten in het multimedia messaging system (mms), die per eenheid mogen worden aangerekend. ***In een dergelijk geval ligt het retailtarief dat een roamingaanbieder aan een roamende klant kan aanrekenen voor de doorgifte of ontvangst van een roaming-mms-bericht, niet hoger dan het in de eerste alinea voor gereguleerde dataroamingdiensten bedoelde maximale retailtarief.***

***Tijdens de in artikel 6d, lid 1, bedoelde periode*** belet dit lid niet dat roamende klanten een bepaald volumetegoed tegen een tarief per dag of een ander vast periodiek tarief wordt aangeboden [...], op voorwaarde dat de omvang van de afname van het volledige aangeboden volumetegoed uitgedrukt in een eenheidsprijs per geïnitieerd gereguleerd roaminggesprek, ontvangen gereguleerd roaminggesprek, verzonden gereguleerd roaming-sms-bericht en gereguleerde dataroamingdienst niet hoger ligt dan de respectieve binnenlandse retailprijs en de maximale toeslag als bedoeld in de eerste alinea.

2. Uiterlijk op 31 december 2015 stelt de Commissie na raadpleging van het Berec en onverminderd de tweede alinea van dit lid, uitvoeringshandelingen vast ter bepaling van het gewogen gemiddelde van de maximale tarieven voor mobiele afgifte als bedoeld in lid 1, onder c).

Het gewogen gemiddelde van de maximale tarieven voor mobiele afgifte is gebaseerd op de volgende criteria:

i) het maximale niveau van de tarieven voor mobiele afgifte dat op de markt voor gespreksafgifte op wholesaleniveau op afzonderlijke mobiele netwerken door de nationale regelgevende instanties is opgelegd, overeenkomstig de artikelen 7 en 16 van de kaderrichtlijn en artikel 13 van Richtlijn 2002/19/EG, en

ii) het totale aantal abonnees in de lidstaten.

Deze uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 6, lid 2, bedoelde onderzoeks-procedure vastgesteld en worden elk jaar volgens dezelfde procedure herzien.

3. Roamingaanbieders kunnen roamende klanten een ander roamingtarief aanbieden dan het tarief bedoeld in de artikelen 6a, **6b** en **6b bis**, en lid 1 van dit artikel, en roamende klanten kunnen ook vrijwillig voor dat ander tarief kiezen, waardoor zij een ander tarief voor gereguleerde roamingdiensten genieten dan het tarief dat hun zou zijn aangeboden indien zij deze keuze niet hadden gemaakt. De roamingaanbieder wijst deze roamende klanten op de aard van de roamingvoordelen die daardoor verloren gaan.

Onverminderd de vorige alinea, passen roamingaanbieders het tarief bedoeld in de artikelen 6a, 6b, en lid 1 van dit artikel automatisch toe voor alle bestaande en nieuwe roamende klanten.

Een roamende klant kan op elk moment verzoeken om over te stappen naar of van het tarief bedoeld in de artikelen 6a, **6b** en **6b bis**, en lid 1 van dit artikel. Wanneer roamende klanten vrijwillig kiezen om over te schakelen van of naar het tarief bedoeld in de artikelen 6a, **6b en 6b bis**, en lid 1 van dit artikel, geschiedt elke overstap kosteloos binnen één werkdag na ontvangst van het verzoek, zonder dat voorwaarden of beperkingen worden opgelegd op grond van elementen van het abonnement die geen betrekking hebben op roaming. Roamingaanbieders kunnen deze overstap uitstellen totdat het voorgaande roamingtarief gedurende een gespecificeerde minimumtermijn van kracht is geweest. Deze minimumtermijn mag niet langer zijn dan twee maanden.

4. Roamingaanbieders zorgen ervoor dat elke overeenkomst met betrekking tot gereguleerde retailroamingdiensten de belangrijkste kenmerken van die verleende gereguleerde retailroamingdienst bevat, in het bijzonder:

- a) het specifieke tariefplan of de specifieke tariefplannen, en voor elk van deze tariefplannen de soorten diensten die worden aangeboden, inclusief de communicatievolumes;
- b) iedere beperking die wordt opgelegd op het gebruik van gereguleerde retailroamingdiensten die tegen het geldende binnenlandse retailprijsniveau worden verleend, met name gekwantificeerde informatie over de wijze waarop een beleid inzake redelijk gebruik wordt toegepast, door verwijzing naar de belangrijkste parameters inzake prijsstelling of volumebepaling, of andere parameters van de verleende gereguleerde retailroamingdienst in kwestie.

Roamingaanbieders maken de in de eerste alinea bedoelde informatie bekend.

7. Het volgende artikel 6d wordt ingevoegd:

#### Artikel 6d

##### Retailroamingtoeslagen in de overgangsperiode

1. Van 30 april 2016 tot en met [...] **14 juni 2017** kunnen roamingaanbieders voor de levering van gereguleerde retailroamingdiensten een toeslag in aanvulling op binnenlandse retailprijs toepassen.
2. Tijdens de in lid 1 bedoelde periode, is artikel 6c mutatis mutandis van toepassing.

8. In artikel 14 worden de leden 1 en 3 vervangen door de volgende tekst:

1. Om roamende klanten attent te maken op het feit dat zij misschien roamingkosten zullen moeten betalen wanneer zij een oproep initiëren of ontvangen of wanneer zij een sms-bericht verzenden, verstrekt elke roamingaanbieder, behalve wanneer de klant hem heeft laten weten dat hij deze dienst niet wenst te gebruiken, aan de klant, zodra deze een andere lidstaat dan die van zijn binnenlandse aanbieder binnengaat, automatisch, zonder onnodige vertraging en kosteloos via een berichtendienst basale gepersonaliseerde prijsinformatie over de roaming-tarieven (inclusief btw) die van toepassing zijn op het initiëren en ontvangen van oproepen en op het verzenden van sms-berichten door deze klant in de bezochte lidstaat.

Vanaf de datum van toepassing van artikel 6a omvat deze basale gepersonaliseerde informatie gegevens over het beleid inzake redelijk gebruik dat op de roamende klant binnen de EU van toepassing is. Deze basale gepersonaliseerde informatie omvat ook informatie over de kosten die voor de klant binnen zijn tariefplan van toepassing kunnen zijn en, vanaf de datum van toepassing van artikel 6a, over de tarieven bij overschrijding van het beleid inzake redelijk gebruik of de **overeenkomstig artikel 6b bis** binnen de EU aangerekende toeslagen (in de munteenheid van de factuur die de klant in zijn lidstaat van herkomst van zijn binnenlandse aanbieder ontvangt) die de klant op grond van zijn tariefplan kunnen worden aangerekend voor:

- a) het initiëren van gereguleerde roaminggesprekken binnen de bezochte lidstaat en naar de lidstaat van zijn binnenlandse aanbieder, alsook voor het ontvangen van gereguleerde roaminggesprekken, en
- b) het verzenden van gereguleerde sms-roamingberichten terwijl hij zich in de bezochte lidstaat bevindt.

[alinea's 3, 4 en 5 ongewijzigd]

De eerste, de tweede, de vierde en de vijfde alinea, met uitzondering van het geval met betrekking tot het beleid inzake redelijk gebruik, zijn eveneens van toepassing op gespreks- en sms-roamingdiensten die door roamende klanten die buiten de Unie reizen worden gebruikt en door de roamingaanbieder worden geleverd.

*2a. Met ingang van de in artikel 6a vermelde datum zendt de roamingaanbieder de roamende klant een kennisgeving wanneer het toepasselijke redelijke gebruiksvolume voor gereguleerd roaminggebruik of eender welke overeenkomstig artikel 6b bis toegepaste gebruiksdrempel wordt bereikt. Deze kennisgeving vermeldt de gereguleerde roaming-toeslag die zal worden toegepast op elke extra afname van gereguleerde gespreks- en sms-roamingdiensten door de roamende klant. Elke klant heeft het recht van de roaming-aanbieder te verlangen dat hij stopt met het versturen van dergelijke kennisgevingen, en het recht om op elk moment en kosteloos van de aanbieder te verlangen dat hij de levering van de dienst hervat.*

3. Roamingaanbieders verstrekken alle klanten bij het nemen van hun abonnement alle informatie over de door hen gehanteerde roamingtarieven. Voorts delen zij hun gewijzigde tarieven telkens zonder onnodige vertraging aan de roamende klanten mee.

Zij sturen daarna met redelijke tussenpozen een herinnering aan alle klanten die voor een ander tarief hebben gekozen.

9. In artikel 15 worden de leden 2 en 6 vervangen door de volgende tekst:

2. Een automatisch bericht van de roamingaanbieder stelt de roamende klant ervan in kennis dat hij gebruik maakt van gereguleerde dataroamingdiensten, en omvat vanaf de datum van toepassing van artikel 6a, basale gepersonaliseerde informatie over het beleid inzake redelijk gebruik dat op de roamende klant binnen de EU van toepassing is. Deze informatie omvat ook **informatie** over de tarieven die voor de roamende klant binnen de EU gelden, en vanaf de datum van toepassing van artikel 6a, over de tarieven bij overschrijding van het beleid inzake redelijk gebruik of **over de toeslagen die overeenkomstig artikel 6b bis** worden aangerekend (in de munteenheid van de factuur die de klant in zijn lidstaat van herkomst van zijn binnenlandse aanbieder ontvangt), uitgedrukt in prijs per megabyte, die van toepassing zijn op de levering van gereguleerde dataroamingdiensten aan die roamende klant in de desbetreffende lidstaat, tenzij de klant de roamingaanbieder heeft medegedeeld dat hij deze informatie niet verlangt.

De roamende klant ontvangt deze informatie op zijn mobiele toestel, bijvoorbeeld via een sms-bericht, een e-mail of een pop-upvenster op het mobiele toestel, telkens wanneer hij een andere lidstaat binnengaat dan die van zijn binnenlandse aanbieder en hij aldaar voor het eerst gebruik begint te maken van een dataroamingdienst. De informatie wordt kosteloos verstrekt op het moment dat de roamende klant gebruik begint te maken van een gereguleerde data-roamingdienst, op zodanige wijze dat de ontvangst en het begrip ervan worden vergemakkelijkt.

[alinea 3 ongewijzigd]

6. Dit artikel, met uitzondering van lid 5, en met uitzondering van het in lid 2 bedoelde geval met betrekking tot het beleid inzake redelijk gebruik, en behoudens de eerste en tweede alinea van dit lid, is eveneens van toepassing op dataroamingdiensten die door een roamingaanbieder worden verstrekt en door roamende klanten worden gebruikt wanneer zij buiten de Unie reizen.

[alinea's 2 en 3 ongewijzigd]

9a. In artikel 15 wordt het volgende lid 2a toegevoegd:

2a. Vanaf de datum waarop artikel 6a wordt toegepast, **zendt de roamingaanbieder** een kennisgeving [...] wanneer het toepasselijke redelijke gebruiksvolume van gereguleerd roaminggebruik **of eender welke overeenkomstig artikel 6b bis toegepaste verbruiksdrempel** wordt bereikt. **Deze kennisgeving vermeldt de gereguleerde roamingtoeslag die zal worden aangerekend voor elk extra gebruik van gereguleerde dataroamingdiensten door de roamende klant.** Elke klant heeft het recht van de roamingaanbieder te verlangen dat hij stopt met het versturen van dergelijke kennisgevingen, en het recht om te allen tijde en kosteloos van de aanbieder te verlangen dat hij de levering van de dienst hervat.

**9b. In artikel 15 wordt lid 3 vervangen door:**

***3. Iedere roamingaanbieder verschaft al zijn roamende klanten de gelegenheid vrijwillig en kosteloos te kiezen voor een faciliteit die tijdig informatie geeft over de totale consumptie uitgedrukt in volume of in de munteenheid waarin de roamende klant voor gereguleerde dataroamingdiensten wordt gefactureerd, en die waarborgt dat de totale uitgaven voor gereguleerde dataroamingdiensten in een specifieke gebruikperiode, uitgezonderd mms die per eenheid gefactureerd wordt, zonder de uitdrukkelijke toestemming van de klant een bepaald maximumbedrag niet overschrijden.***

10. Artikel 16 wordt als volgt gewijzigd:

a)aan lid 1 wordt de volgende alinea toegevoegd:

De nationale regelgevende instanties oefenen strikte controle en toezicht uit op roamingaanbieders die gebruik maken van artikel 6b, 6b bis en 6c, lid 3.

b) lid 2 wordt vervangen door:

De nationale regelgevende instanties stellen actuele informatie over de toepassing van deze verordening, met name de artikelen 6a, 6b, 6b bis, 6c, 7, 9, en 12 ervan, algemeen beschikbaar op een wijze die belangstellenden gemakkelijk toegang tot die informatie biedt.

11. Artikel 19 wordt vervangen door:

1. Bij de inwerkingtreding van deze verordening begint de Commissie met een evaluatie van de wholesaleroamingmarkt, teneinde de maatregelen te beoordelen die noodzakelijk zijn om de retailroamingtoeslagen uiterlijk [...] op **15 juni 2017** te kunnen afschaffen. De Commissie evalueert onder meer de mate van concurrentie op de nationale wholesalemarkten, en beoordeelt in het bijzonder het niveau van de gemaakte wholesalekosten en de toegepaste wholesaletarieven, en de concurrentiepositie van exploitanten met een beperkte geografische reikwijdte, met inbegrip van de gevolgen voor de concurrentie van commerciële overeenkomsten en de mogelijkheid voor exploitanten om te profiteren van schaalvoordelen. De Commissie beoordeelt tevens de ontwikkelingen inzake concurrentie op de retailroamingmarkten alsook waarneembare risico's van verstoring van de concurrentie en stimulansen voor investeringen op de thuismarkten en de bezochte markten. Bij de beoordeling van maatregelen die noodzakelijk zijn voor de afschaffing van retailroamingtoeslagen, houdt de Commissie rekening met de noodzaak ervoor te zorgen dat roamingaanbieders in staat zijn alle kosten van de levering van gereguleerde wholesaleroamingdiensten te dekken, met inbegrip van gezamenlijke en gemeenschappelijke kosten. De Commissie houdt ook rekening met de noodzaak dat permanente roaming of afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming voor andere doeleinden dan de levering van gereguleerde roamingdiensten aan eindgebruikers van roamingaanbieders tijdens hun periodieke reizen binnen de Unie, moet worden voorkomen.

2. De Commissie legt op uiterlijk 15 juni 2016 een verslag voor aan het Europees Parlement en de Raad over de bevindingen van de in lid 1 bedoelde evaluatie.

Het verslag gaat vergezeld van een passend wetgevingsvoorstel, voorafgegaan door een openbare raadpleging, teneinde de wholesaletarieven voor gereguleerde roamingdiensten als bepaald in deze verordening te wijzigen of een andere oplossing voor de problemen op wholesaleniveau te bieden, met het oog op de afschaffing van retailroamingtoeslagen per [...]. **15 juni 2017.**

3. Voorts legt de Commissie om de twee jaar na het in lid 2 bedoelde verslag een verslag voor aan het Europees Parlement en de Raad. Bij elk verslag wordt een beoordeling gevoegd van:

a) de beschikbaarheid en kwaliteit van diensten, met inbegrip van diensten die een alternatief vormen voor gereguleerde gespreks-, sms- en dataretailroamingdiensten, met name in het licht van de technologische ontwikkelingen;

b) de mate van concurrentie op zowel de retail- als de wholesaleroamingmarkt, met name de concurrentiepositie van kleine, onafhankelijke of sinds kort op de markt actieve exploitanten, met inbegrip van de gevolgen voor de concurrentie van commerciële overeenkomsten en de mate van interconnectie tussen exploitanten;

c) de mate waarin de uitvoering van de in artikel 3 en 4 bedoelde structurele maatregelen tot meer concurrentie heeft geleid op de interne markt voor gereguleerde roamingdiensten.

4. Om de ontwikkeling van de concurrentie op de roamingmarkten in de gehele Unie te beoordelen, verzamelt het Berec regelmatig gegevens van de nationale regelgevende instanties over de ontwikkeling van de retail- en wholesaletarieven voor gereguleerde gespreks-, sms- en dataroamingdiensten. Die gegevens worden minstens tweemaal per jaar meegedeeld aan de Commissie. De Commissie maakt deze gegevens bekend.

Op basis van verzamelde gegevens brengt het Berec ook regelmatig verslag uit over het verloop van de prijsstellingen- en consumptiepatronen in de lidstaten, zowel voor binnenlandse als roamingdiensten, en over de ontwikkeling van feitelijke wholesaleroamingtarieven voor ongelijk verkeer tussen roamingaanbieders.

Ook verzamelt het Berec jaarlijks informatie van de nationale regelgevende instanties over de transparantie en de vergelijkbaarheid van de verschillende tarieven die exploitanten hun klanten aanbieden. De Commissie maakt deze gegevens en bevindingen bekend.

## **Artikel 6a - Wijziging van Richtlijn 2002/22/EG**

**Artikel 1, lid 3, wordt vervangen door:**

**3. Nationale maatregelen betreffende toegang tot of gebruik van diensten en toepassingen door de gebruikers via elektronische communicatienetwerken moeten de fundamentele rechten en vrijheden van natuurlijke personen eerbiedigen, waaronder het recht op eerbiediging van het privéleven en het recht op een eerlijk proces, zoals bepaald in artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.**

## **Artikel 7 - Evaluatieclausule**

De Commissie evalueert de artikelen 3, 4 en 5 van deze verordening en brengt verslag uit bij het Europees Parlement en de Raad. Het eerste verslag wordt uiterlijk op [...] **30 april 2019** ingediend. De volgende verslagen worden om de vier jaar ingediend. Indien nodig dient de Commissie passende voorstellen tot wijziging van deze verordening in.

## **Artikel 8 – Inwerkingtreding**

1. Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van haar bekendmaking in het Publicatieblad van de Europese Unie.

2. De verordening is van toepassing met ingang van 30 april 2016, behalve wat de volgende onderdelen betreft:

a) artikel 6, punt 5, [...] en punt 9a, is van toepassing met ingang van [...] **15 juni 2017** op voorwaarde dat de in artikel 6, punt 11, bedoelde wetgevingshandeling op die datum van toepassing is.

Indien die wetgevingshandeling niet van toepassing is op [...] **15 juni 2017**, is artikel 6, punt 7, van toepassing in plaats van artikel 6, punt 5, totdat die wetgevingshandeling van toepassing is.

Indien die wetgevingshandeling van toepassing is na [...] **15 juni 2017**, is artikel 6, punt 5 [...] en punt 9a, van toepassing met ingang van de toepassingsdatum van die wetgevingshandeling;

- b) de toekenning van de in artikel 6, punten 3, 5 en 6, bedoelde uitvoeringsbevoegdheden aan de Commissie is van toepassing met ingang van de datum van inwerkingtreding van deze verordening;
- c) de in artikel 4 ([...], **lid 5**), bedoelde taak van het Berec is van toepassing met ingang van de datum van inwerkingtreding van deze verordening;
- d) artikel 6, punt 11, is van toepassing met ingang van de datum van inwerkingtreding van deze verordening.

***2a. De lidstaten kunnen tot en met 31 december 2016 nationale maatregelen, waaronder zelfreguleringsinstrumenten, handhaven die van kracht zijn voor de inwerkingtreding van deze verordening en niet voldoen aan artikel 3, lid 2 en lid 3. De betrokken lidstaten stellen de Commissie uiterlijk op 30 april 2016 in kennis van deze maatregelen.***

3. De bepalingen van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1203/2012 van de Commissie van 14 december 2012 met betrekking tot de afzonderlijke verkoop van gereguleerde retail-roamingdiensten binnen de Unie<sup>7</sup> blijven, voor zover zij verband houden met de technische oplossing die de toegang tot lokale dataroamingdiensten op een bezocht netwerk mogelijk maakt, van toepassing op de afzonderlijke verkoop van gereguleerde retailroamingdiensten totdat de in artikel 6, punt 3, onder c), van deze verordening bedoelde uitvoeringshandeling is vastgesteld.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement  
De voorzitter

Voor de Raad  
De voorzitter

---

<sup>7</sup> PB L 347 van 15.12.2012, blz. 1.